

GÖTEBORGS UNIVERSITET**Göteborgs universitet**Rektor
rektor@gu.se

Utbildningsdepartementet

Diarienummer:
GU 2021/444

Försöksverksamhet med samverkan kring praktknära forskning (ULF), delredovisning 2020

Försöksverksamheten med samverkan kring praktknära forskning, nedan benämnd försöksverksamheten ULF, bedrivs vid Göteborgs universitet sedan 2017. I föreliggande rapport redovisas verksamheten avseende år 2020. Inledningsvis beskrivs den nationella samordningen och därefter verksamheten i Göteborgsnoden.

Underlag till rapporten har inhämtats från de lärosäten som ingår i Göteborgsnoden och från projektledningen för försöksverksamheten vid Göteborgs universitet. Rapporten har förankrats med medverkande lärosäten. De delar i rapporten som rör den nationella samordningen har tagits fram i samråd med den nationella samordningsgruppen och är gemensam för de fyra ansvariga universiteten.

Universitetet i Sørøst-Norge har i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten. Till Göteborgs universitets delredovisning bifogas också utvärderarnas delrapport för 2020, vilken är gemensam för de fyra ansvariga universiteten.

Eva Wiberg
RektorMaria Jarl
Rektorsråd

Försöksverksamhet med samverkan kring praktiktära forskning (ULF), delredovisning 2020

Under 2020 har lärosätenas samverkan med skolhuvudmännen inom försöksverksamheten med samverkan kring praktiktära forskning fördjupats och stärkts ytterligare. Totalt medverkar 25 lärosäten och ett hundratal skolhuvudmän, organiserade i fyra noder. Lokalt har nya arenor för dialog mellan forskare och lärare etablerats och de gemensamma forskningsprojekt som initierats börjar ge resultat. Olika former för delade tjänster där forskare och lärare kan arbeta i varandras verksamheter prövas och analyseras.

Vi värdesätter det förtroende regeringen visar våra lärosäten genom uppdraget och de möjligheter som därigenom skapas för profession, lärosäten och skolhuvudmän att ta ett gemensamt och aktivt ansvar för förskolans och skolans måluppfyllelse. Vi gläds åt beskedet i 2020 års forskningspolitiska proposition om att försöksverksamheten ska utvecklas och tillföras ytterligare medel. Arbetet med att ta fram förslag som kan ligga till grund för en långsiktigt hållbar infrastruktur som inkluderar skolhuvudmän i hela landet och som leder till en skola på vetenskaplig grund och stärker lärarprofessionens kunskapsbas har pågått kontinuerligt under 2020. Arbetet kommer att intensifieras under 2021 såväl inom noderna som i dialog mellan högskolesektorn och andra aktörer inom utbildningsområdet.

I delredovisningen för 2020 beskrivs den nationella samordningen liksom arbetet i de fyra noderna. Delredovisningen 2020 innefattar också en delrapport från den norska forskargrupp som har i uppdrag att löpande utvärdera försöksverksamheten. Utvärderarnas delrapport bifogas Göteborgs universitets redovisning.

Eva Wiberg
Rektor
Göteborgs universitet

Johan Sterte
Rektor
Karlstads universitet

Hans Adolfsson
Rektor
Umeå universitet

Anders Hagfeldt
Rektor
Uppsala universitet

Delredovisning försöksverksamhet med samverkan kring praktikinära forskning, Göteborgs universitet 2020

Försöksverksamheten med samverkan kring praktikinära forskning, nedan benämnd försöksverksamheten ULF, bedrivs vid Göteborgs universitet sedan 2017. I föreliggande rapport redovisas hur verksamheten har utvecklats under 2020. Inledningsvis beskrivs den nationella samordningen och därefter utvecklingen i Göteborgsnoden.

Nationell samordning av försöksverksamheten ULF

Försöksverksamheten ULF samordnas med utgångspunkt i den gemensamma avsiktsförklaring som antogs 2017. Rektorens *huvudmannaråd* diskuterar strategiska frågor om försöksverksamhetens långsiktiga utveckling. Den *nationella samordningsgruppen* ansvarar för löpande samordning, erfarenhetsutbyte och kommunikation. Samordningsgruppen består av företrädare med ledningsansvar för lärarutbildning samt av projektledare vid de fyra ansvariga universiteten. Läsåret 2020/2021 innehåller ordförandeskapet i samordningsgruppen av Göteborgs universitet. Samordningsgruppen rapporterar till huvudmannarådet.

Regionalt bedrivs arbetet inom ramen för fyra noder som totalt inkluderar 25 lärosäten: Göteborgsnoden (6 lärosäten), Karlstadsnoden (4 lärosäten), Umeånoden (6 lärosäten) och Uppsalanoden (9 lärosäten). Under 2020 har arbetet i de fyra noderna utvecklats och fördjupats. Samtliga ULF-avtal som har tecknats mellan enskilt lärosäte och skolhuvudman har tillsänts den forskargrupp vid Universitetet i Sørøst-Norge som under ledning av Petter Aasen och Tine S. Prøitz utvärderar försöksverksamheten för dokumentation och analys. Under 2020 har forskargruppen fortsatt observerat samordningsgruppens arbete.

Liksom tidigare år har samordningsgruppen träffats löpande under 2020. Samordningsgruppen inledde året med ett tvådagars arbetsmöte vid Karlstads universitet. Redan under 2019 hade vissa möten genomförts digitalt vilket gjorde att vi efter det inledande arbetsmötet snabbt kunde ställa om till de digitala mötes- och samarbetsformer som krävdes av den pågående coronapandemin. Förutom erfarenhetsutbyte kring arbetet som bedrivs inom de fyra noderna har samordningsgruppen fört dialog med nationella aktörer vars uppdrag och roller har beröringspunkter med försöksverksamheten samt presenterat och diskuterat erfarenheter från försöksverksamheten i en rad externa sammanhang. Exempel på sådana dialogmöten är Bok- och biblioteksmässan (september), Universitetskanslersämbetets konferens om kvalitet i lärarutbildning (oktober) och en nätverksträff för lektorer anordnad av Skolverket (oktober). Medlemmar i samordningsgruppen har också deltagit med artiklar i *Pedagogisk forskning i Sveriges (PFS)* debatt om praktikinära forskning som har initierats och förts under 2020.

I maj 2020 anordnades seminariedagen Nationell ULF Bazar. Det som ursprungligen var tänkt som ett seminarium i Stockholm gjordes om till ett digitalt seminarium med sexton seminariegrupper med totalt 180 medverkande från 25 lärosäten och 50 skolhuvudmän. Respektive seminariegrupp, som leddes i par av en lärosätes- och en huvudmannarepresentant, diskuterade erfarenheter och utmaningar inom tre primära områden: former för att identifiera professionens frågor och behov av kunskap; förutsättningar för skolhuvudmän att delta på lika villkor, oavsett storlek, geografiskt läge och "ägarskap"; förutsättningar för att gå från försök till reguljär verksamhet. Gensvaret från de medverkande i seminariegrupperna var mycket positivt. Diskussionerna dokumenterades och sammanställdes och delades i efterhand med de medverkande för att stimulera fortsatt lokalt utvecklingsarbete, och

publicerades på den nationella webbplatsen och gjordes därigenom tillgängligt för alla intresserade.

På den nationella webbplatsen har vi också publicerat de totalt sex ULF-spaningar som vi hittills har sammanställt. ULF-spaningarna är nulägesbeskrivningar av olika områden som har betydelse för ULF och de grundas i stor utsträckning på konkreta erfarenheter inom försöksverksamheten. Syftet är att stimulera till fortsatt diskussion och utvecklingsarbete inom försöksverksamheten men det är också vår förhoppning att spaningarna kan vara underlag för andra aktörer. Två ULF-spaningar har genomförts under 2020. En spaning har fokus på kombinationstjänster och den andra handlar om forskningsetiska frågeställningar. Spaningen om forskningsetik visar att det behövs förtydliganden i en rad forskningsetiska frågor. Underlaget har därför sänts till Vetenskapsrådet med en förfrågan om forskningsrådet kan medverka till att riktlinjer tas fram eller förtydligas.

De kommunikativa insatserna samordnas fortsatt i samarbete mellan kommunikatörer vid våra fyra universitet. Kommunikatörerna har löpande kontakt med kommunikatörer vid medverkande lärosäten och samordnar den under året inledda satsningen med att publicera reportage från samtliga 25 lärosäten på den nationella webbplatsen (www.ulfavtal.se). Under 2020 har listan över pågående aktiviteter i de fyra noderna uppdaterats och vidare har vi startat ett nyhetsbrev som skickas ut till prenumeranter en gång i månaden. Försöksverksamheten är sedan tidigare etablerad på sociala medier genom aktiviteter på Facebook och Twitter, där ULF når intressenter inom skolområdet. Försöksverksamheten har också uppmärksammats i nyhets- och branschmedia och i tidskrifter (se www.ulfavtal.se/medieinslag/).

Göteborgsnoden 2020

I Göteborgsnoden ingår Göteborgs universitet, Högskolan i Borås, Chalmers tekniska högskola, Gymnastik- och Idrottshögskolan, Jönköping University och Högskolan Kristianstad. Nedan beskrivs först organisation, styrning och finansiering på nodgemensam nivå. Därefter redogör vi för hur respektive lärosäte har organiserat arbetet med försöksverksamheten tillsammans med skolhuvudmännen samt diskuterar erfarenheter från de konkreta samverkansaktiviteterna som utvecklats och nu provas inom ULF i Göteborgsnoden.

Göteborgsnoden – organisation, styrning och finansiering

Under 2020 har arbetet i Göteborgsnoden utvecklats och fördjupats i enlighet med den överenskommelse om samverkan mellan lärosätena som undertecknades av lärosätenas rektorer 2019. I överenskommelsen deklarerar lärosätena sin avsikt att samarbeta inom försöksverksamheten. Överenskommelsen beskriver samverkansorganisationen men även, på ett övergripande plan, det innehåll parterna har för avsikt att samverka kring. Parterna har till exempel enats om att skolverksamhetens behov ska vara ledstjärna för arbetet och att noden ansluter sig till de definitioner av praktikinära forskning som finns i regeringsbeslutet om försöksverksamheten och i de ansvariga universitetens avsiktsförklaring från 2017.

Samverkansorganisationen består av en styrgrupp med en representant per lärosäte. Representanten leder det egna lärosätets arbete med försöksverksamheten. I styrgruppen medverkar också skolhuvudmännen med en representant.

Under 2020 har verksamheten inom Göteborgsnoden följt den finansieringsplan som beslutades i oktober 2019 (dnr GU 2019/2570). Finansieringsplanen innebär i korthet att Göteborgs universitet avsätter en del av det statliga anslaget för försöksverksamheten för samverkansaktiviteter i noden och vid lärosätena och att lärosätena äskar om medel, samt redovisar egen medfinansiering, för ULF-aktiviteter vid det egna lärosätet. Resterande del av det statliga anslaget nyttjas av Göteborgs universitet, dels till samordning och administration, men i huvudsak för att finansiera praktikinära forskningsprojekt.

Under 2020 har de fem samverkanlärosätena tillsammans rekviderat 1 941 000 kr. Göteborgs universitet beslutade i april 2020 att fördela sammanlagt 5 994 445 kr till genomförande av sex ULF-projekt. De sex lärosätenas beräknade medfinansiering uppgår till totalt 5 856 000 kr för 2020.

Styrgruppens arbete 2020

Genom styrgruppen utbyts erfarenheter kring de ULF-aktiviteter som genomförs vid respektive lärosäte i samverkan med berörda skolhuvudmän. Det är vår erfarenhet att det gemensamma erfarenhetsutbytet både avspeglas i och bidrar positivt till pågående aktiviteter vid lärosätena. Under 2020 har ett särskilt fokusområde för styrgruppen varit erfarenhetsutbyte kring de olika konstruktioner av ULF-avtal som finns representerade i Göteborgsnoden. Lärosätena har presenterat sina ULF-avtal och dess bärande principer och vi har fört en gemensam diskussion om avtalens betydelse för att etablera ömsesidig samverkan mellan lärosäte och skolhuvudman. Vi har skickat dokumentation från diskussionerna till utvärderarna som ett underlag för deras arbete med ”Utbildning, lärande, forskning. En evalueringsstudie – delrapport 3”.

Under 2020 medverkade deltagare från Göteborgsnoden i Nationell ULF Bazar som arrangerades digitalt i maj. Med anledning av den pågående coronapandemin beslutade emellertid styrgruppen att den gemensamma konferens inom Göteborgsnoden som vi initialt

planerade genomföra under året istället kommer att genomföras hösten 2021. Till konferensen kommer alla som på olika sätt medverkar i ULF-aktiviteter vid nodlärosätena samt berörda skolhuvudmän i noden bjudas in att medverka. Vi ser ett stort värde i att konferensen blir en mötesplats för de medverkande och det är vår förhoppning att konferensen ska kunna arrangeras som ett fysiskt möte under hösten 2021.

Organisation och ledningsformer vid lärosätena i Göteborgsnoden

I det här avsnittet beskrivs organiseringen av försöksverksamheten vid lärosätena i Göteborgsnoden, med särskilt fokus på konstruktion av ULF-avtal och på ledningsformer.

Konstruktionen av ULF-avtal

Inom Göteborgsnoden sker lärosätenas och skolhuvudmännens samverkan inom ramen för ULF-avtal på såväl regional och kommunal nivå som på skolnivå. Göteborgs universitet har ingått ULF-avtal med tretton kommunala skolhuvudmän och med tre fristående skolhuvudmän i Göteborgsregionen. Högskolan Borås har tecknat ULF-avtal med en kommun. Chalmers tekniska högskola har tecknat ULF-avtal med sju skolor genom tillägg i befintliga avtal med övningsskolor i lärarutbildningen. Gymnastik- och idrottshögskolan har tecknat ULF-avtal med två kommuner och Jönköping University bedriver samverkan inom försöksverksamheten med två kommuner, även om formella avtal ännu inte undertecknats. Högskolan Kristianstad har dels ett övergripande samverkansavtal med Kommunförbundet Skåne, dels ULF-avtal med fyra kommuner om samverkan kring en forskningsplattform.

Förutom skillnader i antal skolhuvudmän som lärosätena samverkar med visar erfarenhetsutbytet i styrgruppen att det finns skillnader i avtalens konstruktion och syfte. I det här avsnittet beskrivs de bärande principerna i lärosätenas ULF-avtal. Avsnittet inleds med Göteborgs universitet som huvudansvarigt lärosäte och därefter följer lärosätena i bokstavsordning.

Göteborgs universitet har tecknat ULF-avtal med kommunerna i Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö samt med de fristående skolhuvudmännen Fridaskolorna AB, Kunskapsskolan i Sverige AB och KLARA teoretiska gymnasium. Avtalen är undertecknade av Göteborgs universitets rektor och utbildningschef/motsvarande för skolhuvudmännens räkning. Avtalen kan kategoriseras som en övergripande avsiktsförklaring om samverkan mellan parterna. I en bilaga till huvudavtalet specificeras dessutom den konkreta samverkansmodell som parterna har enats kring, det vill säga utlysning av medel för genomförande av ULF-projekt. Avtalskonstruktionen med a) ett huvudavtal i form av en avsiktsförklaring och b) en bilaga som i detalj reglerar samverkansmodellen har fördelen att parterna kan göra löpande justeringar i samverkansmodellen utan att omförhandla huvudavtalet. Så skedde till exempel inför den andra utlysningen som initierades 2019 där en särskild inriktning gjordes mot forskningsfrågor rörande likvärdighet inom skolsektorn. En central aspekt i den konkreta samverkansmodellen är att den ställer krav på en projektöverenskommelse undertecknad på ledningsnivå inom berörd skolverksamhet. Projektöverenskommelser bifogas ansökningarna om medel för ULF-projekt.

Göteborgs universitets ULF-avtal med kommunala huvudmän (tecknade 2018) och fristående skolhuvudmän (tecknade 2019) avsåg initialt perioden till och med 31 december 2020. Under 2020 har förlängningsavtal tecknats med de tretton kommunala och tre fristående skolhuvudmännen avseende perioden till och med 31 december 2021. Universitetet valde en

modell med ULF-avtal i två steg för att skapa förutsättningar för samarbetet att utvecklas mot bakgrund av erfarenheter från försöksverksamhetens första period.

Högskolan i Borås har tecknat ULF-avtal med Svenljunga kommun. Avtalet är undertecknat på ledningsnivå, av högskolans rektor respektive barn- och utbildningschefen i kommunen. I ULF-avtalet enas parterna om att arbeta fram och enas om en modell för samverkan kring praktisk forskning, vilket i huvudsak sker genom att man bedriver forskning tillsammans i ett projekt vars syfte och upplägg beskrivs i en bilaga till avtalet.

Chalmers tekniska högskola har dels övergripande avtal, dels avtal om samverkan kring enskilda projekt. De övergripande avtalen samordnas med högskolans avtal om samverkan med övningsskolor i lärarutbildningen. Chalmers har ingått sådana övergripande avtal med sju skolor, varav fyra kommunala skolor (två i Göteborgs stad och en vardera i Kungälv kommun och Härryda kommun) och tre fristående skolor. Avtalen med övningsskolorna, som undertecknas av programansvarig för lärarutbildningen respektive rektorer vid övningsskolorna, har kompletterats med skrivelser om att högskolan och skolorna också har för avsikt att samverka kring praktisk forskning. I nästa steg upprättas konkreta samverkansavtal avseende de projekt som finansieras inom försöksverksamheten. Dessa avtal undertecknas av övningsskolans rektor och Chalmersforskarens närmaste chef.

Gymnastik- och Idrottshögskolan (GIH) har tecknat ULF-avtal med Haninge kommun och Järfälla kommun. För högskolans del är avtalen undertecknade av prefekt medan utbildningsdirektör/motsvarande har signerat avtalen för huvudmännens räkning. ULF-avtalen vid GIH beskriver ett tvådelat samverkansuppdrag, där den första delen handlar om att utveckla praktisk forskning med utgångspunkt i befintliga och/eller i närtid planerade projekt och den andra delen handlar om att utveckla och pröva modell för kunskapsutbredning och kunskapsöverföring.

Högskolan Kristianstad har avtal på olika nivåer och med olika konkretionsgrad. Dels har högskolan ett samverkansavtal med Regionförbundet Skåne, dels har högskolan ULF-avtal med Helsingborgs Stad, Hässleholms kommun, Kristianstads kommun och Östra Göinge kommun avseende samverkan kring forskningsplattformen "Lärande i samverkan". Avtalen kring forskningsplattformen har signerats av dekanen vid fakulteten för lärarutbildning vid högskolan och utbildningschef/motsvarande hos de fyra huvudmännen. Vidare upprättas konkreta avtal gällande de projekt som finansieras inom ramen för forskningsplattformen kring vilken Högskolan Kristianstad samverkar med fyra kommuner. Projektavtalen vid Högskolan Kristianstad undertecknas efter att specifika projekt beviljats medel.

Organisation för styrning och ledning

Nedan beskriver vi hur lärosätena har valt att organisera ledningen av försöksverksamheten vid det egna lärosätet. Genomgången visar att lärosätena antingen har placerat ansvaret för ULF vid ett befintligt organ i vilket lärosätet samverkar med skolhuvudmän eller tillskapat nya lednings- eller styrgrupper med anledning av försöksverksamheten. Genomgången visar även att formerna för huvudmännens involvering skiljer sig åt.

Vid *Göteborgs universitet* utgör Lärarutbildningens samverkansråd ledningsorgan för försöksverksamheten. I Lärarutbildningens samverkansråd, som är inrättat av styrelsen vid Göteborgs universitet, medverkar Göteborgs universitet, Göteborgsregionen och Göteborgs Stad. I rådet är de tre parterna representerade på ledningsnivå. Från Göteborgs universitet deltar bland andra dekan vid den utbildningsvetenskapliga fakulteten och universitetets rektorsråd i lärarutbildningsfrågor. Skolhuvudmännen representeras av kommunala

utbildningschefer men även av chefstjänstemän inom regionen. Samverkansrådet är ett beredande och rådgivande organ. Beslut fattas inom respektive organisation efter förslag och rekommendationer från rådet. För Göteborgs universitets del fattas beslut avseende försöksverksamheten av rektor. På skolhuvudmannasidan fattas beslut om försöksverksamheten av respektive skolhuvudman på rekommendation av Utbildningschefsnätverket som är ett av flera nätverkssamarbeten mellan de tretton kommunerna i Göteborgsregionen. Operativt bedrivs arbetet med försöksverksamheten av en projektledningsgrupp. Gruppen leds av projektledare vid Göteborgs universitet och i gruppen ingår också projektledare från regionen och staden.

Högskolan Borås har inrättat en lokal projektgrupp för försöksverksamheten. Gruppen består av representanter för högskolan: två sektionschefer, en projektledare samt föreståndaren för högskolans regionala utvecklingscentrum. Dialogen om ULF med skolhuvudmännen förs i första hand med skolchefer från kommunalförbund i Boråsregionen och Skaraborg.

Programrådet för lärarutbildning fattar beslut om försöksverksamheten vid *Chalmers tekniska högskola*. I programrådet ingår representanter för ledningen för Chalmers lärarutbildning, studenter och lärare på utbildningen, samt näringslivsrepresentanter som bland annat består av en representant per övningsskola.

Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) har inrättat styrgruppen ULF-GIH. Styrgruppen består av representanter från högskolan och från de två kommuner som högskolan samverkar med inom ULF. Båda parterna representeras såväl på operativ ledningsnivå, genom lektorer från kommunerna och projektledare från högskolan, som på högre ledningsnivå, genom prefekt vid högskolan och utbildningschef/motsvarande i kommunerna.

Vid *Jönköping University* är ULF-verksamheten i huvudsak samlad inom forskningsmiljön Praktisknära utbildningsforskning vid Högskolan för lärande och kommunikation, och projekten är förlagda till två forskargrupper inom forskningsmiljön. Ett tredje samarbete har också initierats vid forskningsmiljön Lärandepraktiker inom och utom skolan. Kontakterna med skolan sker främst via de involverade lärarna i projekten, men dialog förs också med skolchefer i sedan tidigare etablerade forum.

Vid *Högskolan Kristianstad* leds arbetet med försöksverksamheten av styrgruppen för forskningsplattformen ”Lärande i samverkan” med representanter från högskolan och fyra närliggande kommuner. Styrgruppens ordförande är dekan vid Fakulteten för Lärarutbildning vid högskolan och medverkar i styrgruppen gör även högskolans vicerektor med ansvar för forskning och samverkan. Det finns också en verksamhetsledare som är knuten till plattformen och som leder det operativa arbetet.

Samverkansaktiviteter vid lärosätena i Göteborgsnoden

Som vi beskrev ovan reglerar ULF-avtalen de samverkansaktiviteter som sker mellan lärosätena och skolhuvudmännen i Göteborgsnoden. Samtliga lärosäten i Göteborgsnoden har valt att samverka med skolhuvudmännen kring genomförande av praktisknära forskningsprojekt. Samtidigt finns det skillnader i verksamheten mellan lärosätena när det till exempel gäller formerna och processerna för att identifiera professionens frågor och för att bedöma vilka projekt som ska beviljas medel och genomföras. I det här avsnittet beskriver vi på ett övergripande plan såväl skillnader som likheter i lärosätenas tillvägagångssätt.

Göteborgs universitets modell föreskriver ett ansökningsförfarande i två steg. I steg 1 är tillsvidareanställda hos de sexton skolhuvudmännen samt vid Göteborgs universitet behöriga att lämna in forskningskisser. Forskningskisserna bedöms av en bedömningskommitté med

representanter för såväl universitetet som skolhuvudmännen. De skisser som bedöms ha störst potential erbjuds möjligheten att lämna in en fullständig ansökan i steg 2. Fullständiga ansökningar ställer krav på att huvudsökande är disputerad, att projektet inkluderar minst ett samarbete mellan en forskargrupp och en skola samt att skolhuvudmannen, genom en särskild projektöverenskommelse, intygar att goda förutsättningar skapas för projektets genomförande om det beviljas medel. De fullständiga ansökningarna bedöms av bedömningskommittén enligt de kriterier som definieras i parternas ULF-avtal, avseende forskningsprojektets potential att stärka a) den vetenskapliga grunden i skolan och b) samverkan, c) forskningsprojektets vetenskapliga kvalitet, samt d) planerad spridning av projektets forskningsresultat. Som tidigare nämnts gjordes en särskild inriktning mot forskningsfrågor rörande likvärdighet inom skolsektorn i den andra utlysningen. I denna utlysningen utökades därför bedömningen med ytterligare ett kriterium. Hittills i försöksverksamheten har fjorton forskningsprojekt beviljats finansiering, varav åtta projekt i Utlysning 1 och sex projekt i Utlysning 2. Utlysning 1 öppnade 15 oktober 2018 och stängde 22 januari 2019. Utlysning 2 öppnade 17 oktober 2019 och stängde 23 februari 2020. Samtliga projekt pågår för närvarande.

Som redan nämns samarbetar *Högskolan i Borås* med Svenljunga kommun kring genomförande av ett forskningsprojekt. Forskningsprojektets upprinnelse, syfte och upplägg beskrivs i en bilaga till ULF-avtalet. Forskningsprojektet har sin bakgrund i kommunens utvecklingsarbete avseende byggandet av ett Kreativt lärrum, en mötesplats för pedagoger, barn och elever inom förskola, fritidshem och skola med fokus på digital kompetens. I dialog med forskare på högskolan utvecklades frågeställningar och former för genomförande av projektet.

Chalmers tekniska högskola tillämpar en kombination med ansökningar från övningsskolorna och aktiv medling mellan de som ansöker om projekten och forskare vid högskolan. Rektorer, kontaktpersoner och VFU-handledare på övningsskolorna bjuds via mail in att komma med förslag på forskningsprojekt. Projektförslagen bedöms av Chalmers med avseende på a) potential och genomförbarhet och b) möjligheten att matcha forskningsfrågorna med forskare från Chalmers med relevant kompetens. I bedömningsprocessen förs en dialog med lärarna som skickat in ansökan om vilken forskarkompetens som behövs och i nästa steg arrangeras möten mellan lärarna som skickat in ansökan och de forskare som tillfrågats där man diskuterar möjligheten till samarbete. Hittills har två ansökningsomgångar genomförts och för närvarande är det totalt fyra projekt som finansieras, eller har finansierats.

Vid *Gymnastik- och Idrottshögskolan (GIH)* har forskningsprojekten initierats och utvecklats i en kontinuerlig dialog mellan högskolan och de två skolhuvudmännen. Dialogen har inkluderat såväl prefekt vid GIH och förvaltningsledningen i kommunerna som verksamma forskare vid högskolan och lektorer och lärare i kommunerna. I den här processen har kommunanställda lektorer hos huvudmännen vilka tidigare har studerat i en forskarskola vid GIH spelat en central roll, och flera av de forskare som medverkar i de totalt sju projekt som initieras och bedrivs för närvarande har erfarenhet av arbete som lärare.

Vid *Jönköping University* bedrivs samverkan inom ULF mellan två forskargrupper och skolor och/eller förskolor i två kommuner. De två forskargrupperna har tilldelats medel i en intern fördelningsprocess inom högskolan med uppdraget att identifiera, utveckla och bedriva projekt i samverkan. Den förskoledidaktiska forskargruppen samverkar med Habo kommun kring genomförandet av tre delprojekt. Projekten har mejslats fram i dialog mellan projektledare och forskare vid högskolan och företrädare för kommunen, initialt på förvaltningsledningsnivå och i ett senare skede direkt med förskollärare och rektorer på de medverkande förskolorna. Den

matematikdidaktiska forskargruppen bedriver forskningssamarbete med samtliga lärare i förskoleklasserna i Vaggeryds kommun. Projektet har utarbetats i dialog mellan forskarna och medverkande lärare och en kommunanställd lektor har haft i uppdrag att samordna kontakterna med högskolan. Även ett tredje projekt är under uppstart och det handlar om dialogisk högläsning i förskoleklassen och syftar till att främja läsintresset. Projektet sker i samverkan mellan två forskargrupper vid högskolan och Jönköping kommun.

Högskolan Kristianstad tillämpar ett ansökningsförfarande där yrkesverksamma i skola och förskola lämna in idéskisser. Krav ställs på samverkan mellan forskare vid högskolan och skolan eller förskolan och i de fall sådan samverkan inte är etablerad kan plattformens styrgrupp och projektledaren förmedla kontakter. Huvudmannarepresentanterna i plattformens styrgrupp bedömer relevansen i de inkomna idéskisserna. Om styrgruppen bedömer en idéskiss som relevant, dels genom att ha förutsättningar att bidra till att utveckla undervisningen i skola och förskola, dels genom att involvera yrkesverksamma i skola och förskola, ombeds sökande att inkomma med en fullständig projektplan, vars vetenskapliga kvalitet bedöms av ett vetenskapligt råd som är knutet till plattformen. De projekt som finansieras via plattformen har alltså bedömts som relevanta av styrgruppen och genomgått granskning av det vetenskapliga rådet som är knutet till plattformen. Det vetenskapliga rådet består av tre forskare från Högskolan Kristianstad och två forskare från andra lärosäten som tillsammans har en bred vetenskaplig kompetens. Högskolan Kristianstad har hittills finansierat nio praktikinrä forskningsprojekt inom ramen för forskningsplattformens arbete, varav tre projekt har avslutats.

Erfarenheter och preliminära slutsatser

Vid utgången av 2020 kan vi konstatera att samverkan bedrivs kring ett trettiotal praktikinrä forskningsprojekt i Göteborgsnoden. Vid flertalet lärosäten är samverkan ett direkt resultat av ULF. Inom försöksverksamhetens ram har till exempel Göteborgs universitet valt att arbeta med utlysning av ULF-medel i syfte att stimulera engagemang och konkreta forskningssamarbeten. Vid några lärosäten har ULF inneburit att redan etablerade former för samverkan kring forskning kunnat utvecklas och förstärkas. Till exempel har samarbetet kring forskningsplattformen vid Högskolan Kristianstad fått ökad legitimitet genom ULF-avtalen. Avslutningsvis vill vi peka på några nodgemensamma erfarenheter och preliminära slutsatser.

Grovt sett kan två olika former för initiering av forskningssamarbeten identifieras i nodens arbete – en konkurrensutsatt modell och en dialogbaserad modell – med sina specifika fördelar och utmaningar.

Göteborgs universitet, Högskolan Kristianstad och till vissa delar Chalmers tillämpar ett konkurrensutsatt förfarande. Här kan lärare och i viss mån annan skolpersonal hos de skolhuvudmän, eller skolor, som lärosätena tecknat ULF-avtal med skicka in forskningsskisser eller anmäla intresse för forskningssamarbeten. Specifikt för Göteborgs universitets modell är att den även möjliggör för universitetsanställda att sända in forskningsskisser. Vid Göteborgs universitet och Högskolan Kristianstad säkerställs forskningsfrågornas relevans för skolans verksamhet och dess vetenskapliga kvalitet i formaliserade bedömningsprocesser där företrädare för lärosäten *och* skolhuvudmännen medverkar. Vid Chalmers kombineras intresseanmälningar från lärare vid övningskolorna med en aktiv medling där ULF-ansvariga vid lärosätet för dialog med forskare med matchande kompetens.

En fördel med den konkurrensutsatta modellen med formaliserade bedömningsprocesser avseende till exempel forskningsfrågornas relevans och vetenskapliga kvalitet är transparens och inkludering. Exempelvis visar erfarenheterna vid Göteborgs universitet att skolpersonal

hos majoriteten av de sexton skolhuvudmännen har deltagit i någon form i de båda utlysningssamgångarna. Samtidigt finns utmaningar som handlar om att matcha de kunskapsbehov som skolpersonalen identifierat med relevant kompetens inom lärosätet.

Vid Gymnastik- och Idrottshögskolan, Högskolan Borås och Jönköping University har forskningssamarbetena etablerats genom dialog mellan företrädare för lärosätena och skolhuvudmännen, på olika nivåer och i olika funktioner. Vid Jönköping University har ULF koncentrerats till redan befintliga praktiktäta forskningsmiljöer med löpande dialog med skolverksamheter. Vid Högskolan Borås togs initiativet till forskningsprojektet av skolhuvudmännen, medan projekten vid Gymnastik- och Idrottshögskolan har tillkommit i dialog mellan parterna, först på ledningsnivå och därefter på lärar- och forskarnivå.

En styrka med den dialogbaserade modellen är möjligheten till aktiv medling mellan skolverksamheternas identifierade kunskapsbehov och forskarkompetens vid lärosätet. Förfarandet riskerar dock att vara resurskrävande och frågan kan ställas hur man säkerställer ett brett deltagande från skolverksamhetens sida.

Sammanfattningsvis är vår erfarenhet att den samverkan kring praktiktäta forskning som sker i Göteborgsnoden, i huvudsak genom konkreta forskningssamarbeten, bidrar till att sprida goda exempel och till att nya mötesplatser och arenor för samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän och skolor etableras i noden. Både internt på lärosätena och hos skolhuvudmännen ser vi ett ökat intresse för samverkan kring praktiktäta forskning. I allt högre grad ser vi hur skolhuvudmännen tar egna initiativ för att sprida resultat och erfarenheter i sina organisationer och nätverk.

Men genom samarbetena identifieras också utmaningar som behöver hanteras i det fortsatta arbetet. Lärosätena har till exempel kommit olika långt när det gäller att formalisera samarbetet med skolhuvudmännen i gemensamma ledningsföretag. I de gemensamma ledningsföretag som har skapats saknar i regel de fristående skolhuvudmännen egen representation. ULF leds och administreras tills vidare i projektform varför arbete återstår med att fasa in ULF i ordinarie berednings- och beslutsformer hos lärosäten och skolhuvudmän. För att ULF-avtalen mellan lärosätena och skolhuvudmännen ska bli långsiktigt hållbara och olika former av samverkan kring praktiktäta forskning ska bli etablerade delar i lärosätenas och skolhuvudmännens verksamheter behövs även ett nationellt ramverk och utökade resurser.

SIGNATURE PAGE

This document has been electronically signed by the following signatories:

NAME:	Eva Wiberg
TITLE, ORGANIZATION:	Rektor, Göteborgs universitet
DATE & TIME:	2/25/2021 3:32:54 PM +01:00
IDENTIFICATION TYPE:	University of Gothenburg
IDENTIFICATION TICKET ID:	_43e375b3-222f-4e23-8df0-9abf5ad98669

Certified by Comfact Signature
Accepted by all signatories
2/25/2021 3:32:59 PM +01:00
Ref: 1041586
www.gu.se

[Validate document](#) | [Terms of use](#)